

Република Србија
АПЕЛАЦИОНИ
СУД У БЕОГРАДУ
Гж2 185/21
16.04.2021. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

АПЕЛАЦИОНИ СУД У БЕОГРАДУ, у већу састављеном од судија Весне Мاستиловић, Весне Дамјановић и Ловорке Стојнов, чланова већа, у парничном поступку по тужби тужиље АА из ..., ул. ... бр. ..., против туженог ББ из ..., ул. ... бр. ..., чији је пуномоћник Ивица Коцић, адвокат из Београда, ул.Др.Александра Костића бр.19 и по прптивтужби, ради заштите од насиља у породици, одлучујући о жалби туженог изјављеној против пресуде Другог основног суда у Београду П2 1911/19 од 15.12.2020. године, у седници одржаној 16.4.2021. године, донео је

ПРЕСУДУ

ОДБИЈА СЕ жалба туженог, као неоснована и **ПОТВРЂУЈЕ** пресуда Другог основног суда у Београду П2 1911/19 од 15.12.2020. године у ставу другом и трећем изреке, као и у делу става петог изреке којим је одбијен противтужбени захтев туженог којим је тражио да се одреди мера заштите од насиља у породици исељењем тужиље из стана у ... у улици ... бр. ...

УКИДА СЕ пресуда Другог основног суда у Београду П2 1911/19 од 15.12.2020. године у ставу првом и у ставу петом изреке у делу којим је одбијен противтужбени захтев којим је тражено да се забрани тужиљи да даље узнемирава туженог телефоном и писмено, као и предлог туженог за одређивање привремене мере те у ставу шестом изреке и предмет у том делу враћа истом суду на поновно суђење.

Образложење

Пресудом Другог основног суда у Београду П2 1911/19 од 15.12.2020. године, ставом првим изреке одрђена је мера заштите од насиља у породици и наложено туженом да се са својим личним стварима исели из стана у улици ... бр. ... у року од 24 часа. Ставом другим изреке одређена је мера заштите од насиља у породици па је забрањено туженом да на било који начин даље узнемирава тужиљу и истом је наложено да се уздржава од сваког дрског, злонамерног и безобзирног понашања којим се угрожава душевно здравље, телесни интегритет и спокојство тужиље. Ставом трећим изреке одлучено је да

ове мере заштите од насиља у породици остају на снази годину дана. Ставом четвртим изреке констатовано је да евентуално изјављена жалба не задржава извршење пресуде о одређивању мера заштите од насиља у породици. Ставом петим изреке одбијен је противтужбени захтев и предлог туженог за одређивање привремених мера којим је тражено да се тужиља исели из стана у Београду у улици ... бр. ... и да се истој забрани узнемиравање туженог телефоном и писмено, као неоснован. Ставом шестим изреке одлучено је да свака странка сноси своје трошкове.

Против наведене пресуде тужени је благовремено изјавио жалбу побијајући исту у целости из свих законом прописаних разлога.

Испитујући правилност побијане пресуде, у смислу чл. 386. Закона о парничном поступку („Службени гласник РС“ број 72/11 са каснијим изменама и допунама), Апелациони суд у Београду је нашао да је жалба туженог делимично основана.

У првостепеном поступку нису учињене битне повреде одредаба парничног поступка из члана 374. став 1. тачке 1, 2, 3, 5, 7. и 9. Закона о парничном поступку на које другостепени суд пази по службеној дужности. Побијана пресуда у ставу другом и трећем изреке није захваћена битном повредом одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 12. Закона о парничном поступку на коју се жалбом туженог неосновано указује, јер је за одлуку из тих ставова првостепени суд дао довољне, јасне и непротивречне разлоге, па у том делу побијана пресуда нема недостатака због којих се не би могла испитати. Међутим, за одлуку из става првог и петог изреке побијане пресуде првостепени суд није дао довољне и јасне разлоге, па је у том делу побијана пресуда захваћена битном повредом одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 12. Закона о парничном поступку, на коју се жалбом туженог основано указује. Такође, због погрешне примене материјалног права чињенично стање у делу који се односи на став пети изреке није потпуно и правилно утврђено.

Према стању у списима следи да су тужиља и тужени бивши супружници, да су брак закључили 1989. године, да из тог брака имају две одрасле, пунолетне кћерке те да је брак странака разведен у децембру 2019. године, стим да странке нису регулисале имовинске односе. Поред стана у улици ... бр. ..., странке према неспорним наводима, поседују у свом власништву још неколико непокретности на територији Београда. Према наводима тужиље, саслушане у својству парничне странке, тужени од 2005. године повремено долази у стан у коме тужиља живи са њиховом заједничком кћерком, да у последњих годину дана тужени долази у стан једном или два пута недељно, да некада преспава у стану а некада не, да је све своје ствари изнео из стана и да се преселио у неки други стан, да је више година уназад тужени према тужиљи вршио насиље, да јој је раније ударао шамаре али да у последњих неколико година не врши физичко насиље, да када дође у стан вређа је, говори јој да је “курва, да нема ко је није сређивао, да је нико и ништа”, да јој је једном приликом пред кћеркама и зетом рекао “да сам ја неки насилник као мој рођак ... узео бих нож и заклао би тебе и ...”, да је тај догађај пријавила

полицији, да тужени поседује пиштољ који му је привремено одузет, да улази у собу у којој она спава и говори јој да ће да добије ногу у “гузицу” и да ће остати на улици, да проверава све по стану, отвара ормаре и друге ствари, да ставља столицу на улазна врата од собе у којој спава јер тужени упада у току ноћи и дана и да га се плаши, да је тужени насилан и јак, виче на телефон и прича небулозне приче како би показао своју силину те да је тачно да је полила туженог вином јер је спречавао да изађе из стана, па се она отргла и изашла али се вратила у стан и узела боцу вина којом је полила туженог. Негирала је наводе туженог да она према њему врши насиље наводећи да тужени жели њу да прикаже као неког злочинца. Тужени је у свом страначком исказу навео да тужила према њему примењује акте насиља, да га је у јулу 2019. године полила флашом вина, да је у септембру 2020. године када је доручковао у дневној соби хтела да преврне сто и рекла му да једе у својој соби, да му не дозвољава да прима пошту у дневној соби већ то мора да чини у соби у којој спава, да га спречава да откључа врата и уђе у стан на тај начин што оставља кључ или неку жицу у брави, да пред кћеркама прича ружно о њему, говори му да је “бабојебац”, да у раним јутарњим часовима упада у његову собу због чега је на врата морао да стави резу али је тужила исту скинула, да укључује све потрошаче електричне енергије како би он плаћао веће рачуне за струју те да се плаши ноћу да тужила не упадне у његову собу јер не зна шта је у њеној глави. Према извештају МУП РС, ПУ за град Београд, ПС Чукарица од 29.10.2020. године, полицијски службеници су интервенисали дана ... године на адреси ... бр...., када је у 21,20 часова тужила пријавила да је супруг вређао, да је одласком на адресу обављен разговор са супружницима и констатовано да није било нарушавања јавног реда и мира већ је дошло до породичних несугласица и да су странке упозорене на понашање, да су полицијски службеници по пријави тужиле интервенисали и ... године, да је том приликом установљено да су тужили стизале поруке од стране непознате женске особе, да тужила сумња да њен супруг стоји иза тих порука, да у примљеним порукама није било вређања нити претњи те да је тужила тада изјавила да је тужени није вређао нити јој је претио. Тужени је дана 11.9.2019. године, 25.1.2020. године и 28.9.2020. године Полицијској станици Чукарица подносио пријаве против тужиле због вршења насиља у породици.

Према извештају Градског центра за социјални рад у Београду, Одељење Чукарица од 17.1.2020. године и 10.8.2020. године, породица ... се налазила на евиденцији тог одељења 2016. године због нарушених породичних односа и насиља у породици. Тада је процена стручног тима била да странке живе дужи низ година у озбиљно поремећеним породичним и партнерским односима, прожетим психичким насиљем које тужени врши над супругом, чему су присуствовале и њихове кћерке које имају последице од дугогодишњег трпљења такве ситуације у кући. Од тада се породица није појављивала на евиденцији тог одељења све до подношења захтева суда за доношење мишљења о предложеним мерама заштите. У обављеном разговору са тужиљом стручна лица ГЦСР Одељење Чукарица дошла су до података да је тужила од стране супруга у току трајања брачне заједнице била жртва физичког и психолошког насиља, да је до физичког насиља долазило у првим годинама брака када се дешавало да тужени удари тужили шамар а да му је она исто враћала, да последњих година није долазило до физичког насиља, већ до психолошког

насиља над тужиљом које се огледа у томе што је тужени готово свакодневно када је у стану, вређа називајући је погрдним именима, омаловажава, прети и контролише. Тужени не преузима одговорност за своје понашање и настоји да своје реакције минимизира и да оправда своје поступке реакцијама супруге и кћерке. Странке и након развода брака са млађом кћерком ВВ (рођена ... године) живе у истом стану, стим да и даље између њих постоји проблем везан за поделу имовине. Процена стручног тима је да је тужиља актуелно жртва породичног насиља које трпи од супруга, због чега се осећа уплашено и угрожено те да постоји ризик од понављања насиља због актуелног поступка за поделу имовине, минимизирања догађаја и сопствене одговорности туженог за чињење насиља. У налазу ГЦСР Одељење Чукарица је наведено да уколико суд оцени да има места за изрицање предложених мера заштите од насиља у породици и привремених мера, да је то одељење са истим сагласно.

Код таквог стања ствари, првостепени суд је имајући у виду писмене доказе, прихватајући у целости исказ тужиље, утврдио да је тужени вршио психичко насиље над тужиљом тако што је узнемирава у кући, вређа је и упућује јој погрдне речи говорећи јој да је курва, да нема ко је није сређивао, да је нико и ништа, упућивао јој претње да ће да добије “ногу у гузицу” и да ће да остане на улици, повремено и по свом нахођењу долази и спава у стану, отвара ормане у којима се налазе тужиљине ствари и проверава све по стану, упада у собу у којој она спава због чега тужиља држи столицу на вратима те је у септембру 2019. године спречавао тужиљу да изађе из стана због чега га је она полила вином, па је закључио да овакво понашање туженог одступа од стандарда нормалног комуницирања са члановима породице те је исто квалификовао као дрско, злонамерно и безобзирно понашање, односно насиље у породици. Имајући у виду да су односи између парничних странака озбиљно и трајно поремећени и да постоји ризик од понављања насиља у породици због актуелног спора око заједничке имовине као и негирања сопствене одговорности од стране туженог те чињеницу да у предметном стану живи и заједничка кћерка странака ВВ која се лечила у болници Др. Драгиша Мишовић под дијагнозом и ..., првостепени суд је усвојио тужбени захтев и према туженом одредио мере заштите од насиља у породици па је одлучио као у ставу првом и другом изреке ожалбене пресуде применом чл.10, 197 и 198 ст.2 тач.1 и 5 ПЗ, док је одлуку као у ставу трећем изреке првостепени суд донео применом чл.198 ст.3 истог закона. Одлучујући о противтужбеном захтеву туженог, првостепени суд је нашао да је исти неоснован јер тужени током поступка није доказао да је тужиља према њему испољавала понашање које се може оквалификовати као насиље у породици, а којим се угрожава телесни интегритет члана породице. Наведени закључак првостепени суд је донео на основу чињенице да је тужени и након понашања тужиље које описује као насиље у породици наставио да живи у истом стану у коме живи и тужиља, иако је власник стана у улици ..., као и на основу исказа тужиље која је негирала да је према туженом предузимала било какве акте насиља, чијем исказу је првостепени суд у потпуности поклатио веру док исказу туженог није поклатио веру из разлога што је исти оповргнут исказом тужиље, па је донео одлуку као у ставу петом изреке ожалбене пресуде.

По оцени Апелационог суда, правилно је поступио првостепени суд када је нашао да је тужени предузео низ радњи које угрожавају душевно здравље и спокојство тужиље, које радње у себи садрже елементе насиља у породици те је у складу са тим правилно забранио туженом да на било који начин даље узнемирава тужиљу и истовремено му наложио да се уздржава од сваког дрског, злонамерног и безобзирног понашања којим се угрожава душевно здравље, телесни интегритет и спокојство тужиље те да ће одређена мера зашти од насиља у породици трајати годину дана и одлучио као у ставу другом и трећем изреке ожалбене пресуде, у смислу чл.198 ст.1 тач.5 Породичног закона. Такође, правилно је поступио првостепени суд када је одлучио као у ставу петом изреке ожалбене пресуде у делу којим је одбијен противтужбени захтев којим је тражено исељење тужиље из стана, правилно налазећи да понашање тужиље није код туженог изазвало страх нити угрозило његово душевно здравље у мери која оправдава изрицање такве мере заштите од насиља у породици. За своју одлуку у наведеном делу првостепени суд је дао јасне и довољне разлоге, које прихвата и овај суд, као другостепени.

Без утицаја на другачију одлуку у том делу су наводи жалбе туженог којима се указује да је поднета тужба неуредна јер иста не садржи тужбени захтев и да је такву тужбу требало одбацити, да изрека тужбе као и изрека пресуде изгледају као решење којим се одређује привремена мера, те да је ожалбена пресуда правно неодржива.

Ово због тога што, супротно жалбеним наводима, поднета тужба садржи све што је потребно да би суд по истој могао поступати, у смислу чл.98 и 192 ЗПП-а. Осим формалне садржине прописане наведеним законским одредбама, поднета тужба ради заштите од насиља у породици садржи и прецизно и јасно одређен и опредељен тужбени захтев (који садржи конститутивни и кондемпнаторни елемент), а у тужби је назначено лице против кога се мера има одредити, лице ради чије се заштите мера одређује, врсте мера чије се одређивање тражи као и дужина трајања тражених мера. Такође, ожалбена пресуда садржи одлуку суда која се тиче главне ствари и споредних тражења, у смислу чл.355 ЗПП-а, а околност да у изреци пресуде није наведено да се тужбени захтев усваја није од значаја на правилност и законитост исте, посебно када се има у виду да у парницама за заштиту од насиља у породици суд није везан тужбеним захтевом у погледу врсте заштитне мере коју ће у конкретном случају одредити и да овај поступак, као адхезиони, суд може покренути по службеној дужности.

Неосновано тужени у жалби истрајава у тврдњи да не испољава насиље над тужиљом, да нема кривични нити прекршајни досије, да је у полицијским извештајима који су здружени списима наведено да је патрола по позиву тужиље долазила на лице места и констатовала да није било насиља у породици, те да тужиља покушава да изношењем неистина прикаже туженог као насилника.

Наиме, чињенице о поступцима и понашању туженог, које се квалификују као насиље у породици, првостепени суд је утврдио на основу изведених доказа, и то исказа тужиље и извештаја надлежног ГЦСР, као и на

основу резултата расправљања. Оцену изведених доказа првостепени суд је дао у складу са чл.8 ЗПП-а и овај суд није довео у сумњу да су односи између парничних странака, сада бивших супружника, озбиљно поремећени, да је тужени тужиљу вређао, упућивао јој погрдне речи и претио јој да ће да остане на улици. Такво понашање одступа од стандарда нормалног опхођења и комуницирања са члановима породице и исто се квалификује као насиље у породици па као такво представља довољан разлог за изрицање мера породично правне заштите, а изречена мера забране даљег узнемиравања тужиље на начин како је одређена ставом другим изреке ожалбене пресуде је законом предвиђена, адекватна и сврсисхода да спречи насиље. Она самим својим постојањем опомиње и упозорава учиниоца да се убудуће уздржи од сваког, па и најмање агресивног и злонамерног понашања, а у вези са тим и да се уздржи од прихватања сваке могуће провокације која би могла да доведе до таквог понашања туженог. Осим тога, околност да тужени није ни кривично ни прекршајно кажњаван, не искључује обавезу суда да према члану породице који врши насиље одреди адекватну меру.

Надаље, наводима жалбе туженог којима се указује да тужиља врши насиље према њему на тај начин што му је сасула пуну боцу вина у очи, што је покушала да преврне сто за време док је он доручковао и спречава га да откључа улазна врата од куће стављањем жице у горњу браву није доведена у сумњу ни правилност ожалбене пресуде којом је одбијен противтужбени захтев у делу којим је тражено да се тужиља исели из стана у улици ... бр..., обзиром да такво понашање тужиље не представља радње које би оправдале одређивање мере заштите од насиља у породици исељењем тужиље из предметног стана.

Овај суд је ценио и остале наводе жалбе туженог, али је код напред наведеног, нашао да се истима не доводи у сумњу правилност и законитост ожалбене пресуде у ставу другом, трећем и делу става петог изреке којим је одбијен противтужбени захтев туженог за одређивање мере заштите од насиља у породици исељењем туженог из предметног стана, па их посебно не образлаже.

Међутим, основано се наводима жалбе туженог указује да је ожалбена пресуда у ставу првом изреке као и у делу става петог изреке којим је одбијен захтев туженог за одређивање мера заштите од насиља у породици забраном даљег узнемиравања туженог од стране тужиље као и предлог туженог за одређивање привремене мере, захваћена битном повредом одредаба парничног поступка из чл.374 ст.2 тач.12 ЗПП-а те да је због погрешне примене материјалног права у том делу чињенично стање остало непотпуно утврђено.

Наиме, првостепени суд је, имајући у виду да су односи парничних странака озбиљно и трајно нарушени и да постоји ризик од понављања насиља у породици због актуелног спора око заједничке имовине као и негирања сопствене одговорности од стране туженог, закључио да је оправдано да се туженом извесно време ускрати право коришћења заједничког дома. Међутим, овакав закључак првостепеног суда се за сада не може прихватити као правилан, јер ожалбена пресуда у том делу не садржи довољне разлоге о чињеницама битним за одлучивање, а наиме на околност да ли код тужиље постоји страх

таквог степена и интензитета који би оправдао изрицање драстичне мере заштите од насиља у породици исељењем туженог из стана. Наиме, према стању у списима и према сопственим наводима, тужила у предметном стану живи 25 година уназад и исти никада није напуштала, иако поседује некретнине на територији Београда, да тужени последњих годину дана не живи у стану и да се преселио у неки други стан а да у предметни стан долази једном или два пута недељно, да се дешава да у стану не преспава те да у последњих неколико година тужени није физички насртао на тужилу а пред надлежним центром за социјални рад тужила је изјавила да се у почетку брака (закључен 1989. године) дешавало да јој тужени удари шамар али да му је она исто враћала. Ожалбена пресуда на ове околности уопште нема разлоге, па је нејасно да ли је првостепени суд исте ценио и од каквог су значаја наведене околности за доношење мере заштите од насиља у породици исељењем туженог из предметног стана. Осим тога, околност да су односи између странака озбиљно нарушени и да међу странкама постоји спор око поделе имовине сама по себи није разлог за изрицање најдрастичније мере заштите од насиља у породици, уколико се сврха породично правне заштите може остварити и одређивањем других мера, а странке своје спорне имовинско правне односе треба да решавају у другом поступку, другом врстом судске заштите.

Надаље, нејасни су и противречни сами себи и стању у списима разлози првостепеног суда да се понашање које тужила испољава према туженом не може окарактерисати као понашање којим се може угрозити телесни интегритет, душевно здравље и спокојство туженог, обзиром да из стања у списима несумњиво следи да су односи између бивших супружника озбиљно и трајно поремећени, да је сама тужила изјавила да је полила туженог вином и да странке једна према другој испољавају понашање које одступа од уобичајеног стандарда нормалне комуникације између чланова породице. Код оцене целокупног испољеног понашања тужиле према туженом, првостепени суд је морао да покаже “нулту толеранцију” на насиље, а што поразумева да се свако понашање које одступа од стандарда “нормалног” опхођења и комуницирања са члановима породице може квалификовати као насиље у породици.

Поред тога, суд има активну улогу у прикупљању чињеничног и доказног материјала и дужан је да подстиче странке да износе чињенице и нуде доказе, а овлашћен је и да самостално истражује и прикупља чињенице које странке нису изнеле и проверава истинитост и оних чињеница које међу странкама нису спорне (истражно начело члан 205. Породичног закона), па и да изводи и оне доказе које странке нису предложиле, јер значај предложених мера заштите од насиља у породици захтева да суд предузме све радње у циљу утврђивања потпуног и правилног чињеничног стања. То даље значи да суд треба да изведе све доказе, не само предложене, већ и по службеној дужности, да би правилно и потпуно утврдио чињенично стање и одредио меру заштите од насиља у породици којом се најбоље постиже таква заштита. Супротно томе, првостепени суд је одбио све доказне предлоге туженог и своју одлуку засновао искључиву на исказу тужиле, који је у потпуности супротан исказу туженог и на налазу и мишљењу Градског центра за социјални рад, који није дао конкретан предлог у погледу врсте одређивања мера заштите у породици, већ се у извештају центра само паушално наводи да је, уколико суд оцени да има

елемената за изрицање тражених мера заштите од насиља у породици и привремених мера, центар са истим сагласан.

Такође, укинута је и одлука садржана у ставу петом изреке ожалбене пресуде у делу у коме је одбијен предлог туженог за одређивање привремене мере, јер у том делу ожалбена одлука уопште нема разлоге нити позивање суда на прописе материјалног права, због чега се иста за сада не може испитати.

Обзиром на напред наведено, ожалбена пресуда у укидајућем делу има недостатака због којих се за сада не може испитати, због чега је иста укинута и предмет у том делу враћен првостепеном суду на поновно суђење.

Истовремено је укинута и одлука о трошковима поступка, јер иста зависи од коначног исхода спора, у смислу чл.165 ЗПП-а.

У поновном поступку, првостепени суд ће отклонити наведену битну повреду поступка, тако што ће правилном оценом изведених доказа и по потреби применом истражног начела из члана 205, Породичног закона, утврдити све битне чињенице на које је претходно указано, како би био у могућности да правилно закључи да ли испољено понашање туженог према тужиљи до те мере угрожава душевно здравље, телесни интегритет и спокојство тужиље и да код ње изазива страх таквог степена и интензитета који би оправдао одређивање мере заштите иселењем туженог из стана, као и да ли је понашање тужиље према туженом угрозило његов телесни интегритет, душевно здравље или спокојство, а нарочито имајући у виду одредбу члана 197. став 2. Породичног закона. Првостепени суд треба да оцени да ли је понашање тужиље одступало од стандарда нормалног опхођења и комуницирања са туженим, те да има у виду "нулту" толеранцију на насиље. У зависности од тога првостепени суд ће одлучити о целисходности одређивања мера заштите од насиља у породици из члана 198. Породичног закона. Тек пошто поступи на изложен начин првостепени суд ће бити у могућности да донесе правилну и закониту одлуку за коју је дужан да наведене јасне и потпуне разлоге како би се њена законитост и правилност могле испитати.

Из наведених разлога, применом чланова 390, 391. став 1. и 392. став 2. Закона о парничном поступку, у вези са чланом 202. Породичног закона, одлучено је као у изреци ове пресуде.

**Председник већа-судија
Весна Мاستиловић, с.р.**

За тачност отправка
Управитељ писарнице
Јасмина Ђокић